

Vass Tibor

Osvá eged

„Vannak halottjaink, akik mindig egy ablakból hajolnak ki, akik mindig egy hintaágyon ringanak, akik mindig egy vánkosra könyökölnek. Miután végkép eltűntek közülünk, az a sok-sok millió, váltakozó kép, mely a filmszalagok kockáihoz hasonlóan pörgött, hirtelen megállt s a képzelet, mely kívülről többé nem kapott tápot, a gazdag gyűjteményből – látszólag önkényesen, valójában azonban belső kényszernek, lelki törvényszerűségnek engedelmességedve – kiválasztott egy képet a sok közül s ezt jelképes erőre emelte, bebalzsamozta, hogy megóvja a romlástól. Az ilyen kép élesebb, mint a többi. Sokszor a valóságnál is élesebb, de meredtebb. Ilyenkor az élet mozgását az emlékekben is a halál dermedete váltja föl. Felőle nincsen ilyen véglegesített képem, alakját még nem csavartam be a múmiák pólyájába. Izgatott képeim vannak róla, mozgó képeim. Még mindig úgy mozog, oly megfoghatatlanul-tünékenyen, mintha élne.”

Kosztolányi Dezső: Osvát Ernő, Nyugat, 1930/1

Kaposvár és Marosvásárhely közt nem csak annyi a kolhoz,
szovhoz, szövhoz, hogy kihallani belőlük: „osvá”.
Abból meg, hogy abból az Osvátot, legyen elrab az ember.

Az egedet Szegedből hallani ki.
Elrab osvá Szeged, elrab osvá Kaposvár, elrab osvá Marosvásárhely.
Városokat osvá és eged hozza össze, elrab csak úgy.

Három a magyar vigasság,
előzze meg az ember a porát,
mielőtt elhunyt, legyen szövetkezeti, szokjon a korhoz, szövhoz,
brigádnaplózza, ha a közép elmegy osvá az eged vadászni.

Ez ám a történet! Nem tudni, Szegedet osvá ki lőtte.
Nem, hogy Vásárhelyt haza ki vitte,
Kapot ki sütötte és Kosztolányit ki ette meg,

de kerekecske az osvá dombocska,
és nyulacska osvá ott úgy szalad,
hogy egyik előtt Kap, utána osvár,
másik előtt Mar, utána ásárhely,
és egedet mindeközben Szeged csak úgy magától egzi.

A dolgok lény-
ege
a nyelv maga. Szeged
a nyúl szaladása, az osvá az eged kihallatszása.
Hallass ki, mondja Szeged, ott leszek eged neked.

Aki kapja, hamarja. A kilátása is lényeges lehet a közösségnek,
a kapnak, az árnak, a marnak.
A nyelv épp csak annyira osvá elli, egzi őket egybe,
amennyi szóra érdemes a domb ócska hiánya síkságos helyeken.

Eged, ha sírságosnak hallja, a nyelv elv-nyútt.
A nyelv ellés, a nyelv ég-ölés.
A nyelv nyúl,
az osvá születet, az út ölet, ölettet. Eged, mint anyád, állig betakar.

Marosvásárhely ölet-tette az,
ha nem volt hiánya a másiban, a másiktól,
hogy most eresztve vagyon.
Az ölet-tett, ha öl, akkor az tett, az gondolat, az vagyon.
Kaposvár folyton közös. A közös folyton Marosvásárhely.
Szeged út, s az út elmegy vadászni, lóni,
az út elmegy hazamenni, sütni, középkeztetni.
A középkeztető út ellát mindenkit, aki úton van,
aki megérkezik.

A köztes, az osvá, az eged, elmegy vadászni.
A nő mindenre nő, ami mozog.
Egyes nőkben és városokban az a szép,
hogy kihallani belőlük Kosztolányit,
osváról nem is beszélve.

Egyesekből Szeged hallatszik,
a nyelv maga, a szovhoz, a szövhoz.
Az osvá tehet itt több mindenről, a Kosztolányit megevők.
Meg az evezők,
túlhúzzák, túltolják egedet,
s jó ettől,
jobb lesz ettől a városokban minden.